

Fyll i arbetsbeskrivningen genom att ersätta den ljusgrå texten med din egen text. Spara och bifoga dokumentet i samma mapp som resten av ditt bidrag.

NAMN:

Kristoffer Örstadius

E-POST:

kristoffer.orstadius@dn.se

ARBETSNAMN:

Pisa - undersökningen som eleverna struntade i

DESSA PERSONER ANMÄLS OCH KAN NOMINERAS

Kristoffer Örstadius

FÖRUTOM OVANSTÄENDE DELTOG FÖLJANDE PERSONER

-

PUBLICERINGSDATUM

4 juni, 16 juni och 17 juni 2014

VAR PUBLICERADES JOBBET?

Dagens Nyheter

BESKRIV RESULTATET AV GRÄVET KORTFATTAT

Pisa-rapporten slog ner som en bomb i Skol-Sverige i december. DN:s granskning har visat att den uppmärksammade Pisa-undersökningen har stora brister – och att resultatet om att Sverige är så dåliga kan vara direkt missvisande. Svenska elever ansträngde sig betydligt mindre på Pisa-provet än deltagare i andra länder. Genom att identifiera enskilda elevers provresultat kunde vi se att många högpresterande elever (med annars höga betyg och goda nationella prov-resultat) inte ens svarade rätt på varannan Pisa-fråga. Eleverna svarade själva att de struntade i provet eftersom det inte påverkade betygen.

PÅ VILKET SÄTT ANSER DU ATT GRÄVET UPPFYLLER KRITERIERNA FÖR GULDSPADEN?

Granskningen har genomförts med hjälp av omfattande databearbetning och självständigt utfört originalarbete. Vi har kunnat visa på stora brister i en rapportundersökning med hög trovärdighet som alla tar för givet. Detta har vi gjort med hjälp av en innovativ metod. Pisa-rapporten har under året fått mycket stort genomslag i medierna. Mellan 1 december 2013 och 31 maj 2014 nämndes den i 5 856 artiklar (Källa: Mediearkivet Retriever). Undersökningen ligger till grund för politiska beslut om skolan.

Att den svenska skolan har stora problem är förstås sant, vilket jag kunde visa i min "Skolgranskning" som fick Guldspaden 2013. Men i Pisa-studien är Sveriges negativa utveckling extrem – närmast exceptionell. Den visar

Denna arbetsbeskrivning skall bifogas till alla bidrag som lämnas in till Guldspaden. Vid frågor – kontakta FGJs kansli. Telefon: 08-665 40 10 E-post: kansli@fgj.se

att inget annat land har försämrats mer sedan förra undersökningen än Sverige. År 2000 rankades Sverige på plats 10 när det gäller läsförståelse. I den senaste rapporten är vi på plats 36 – efter länder som Tjeckien, Lettland och Israel. Jag ställde mig frågan: Kan tappet verkligen vara så illa – så extremt?

Jag lyckades hitta ett sätt att granska undersökningen. Genom att koppla ihop datafiler om Pisa-undersökningen med slagningar i svenska register, lyckades jag hitta enskilda elevers och skolors resultat på Pisa – trots att de är hemliga. Jag jämförde med hur de presterat på nationella proven som ju är ett prov som liknar Pisa. Jag bifogar en utförlig metodbeskrivning i **Bilaga 1**.

HUR UPPSTOD URSPRUNGSIDÉN TILL PROJEKTET?

Pisa-undersökningens genomslagskraft är stor. Ingen annan undersökningsrapport har fått så stor spridning det senaste året som Pisa. Därför tyckte jag att det var viktigt att gå till botten med om Pisas slutsatser är korrekta. Grävande journalistik handlar om att komma så nära sanningen som möjligt. Här fann jag att ett fanns anledning att nyansera skoldebatten.

VILKA ARBETSMETODER TILLÄMPADES?

Pisa är en enkätstudie, alltså att ett antal elever och skolor i länderna väljs ut. Den internationella organisationen OECD publicerar rådatafiler om Pisa-undersökningen på sin hemsida. Syftet är att forskare, journalister och andra aktörer ska kunna göra egna körningar av datamaterialet. Skolor och elever är avidentifierade i "Pisa-databasen", men jag hittade en metod att koppla ihop provhäftessvaren med de verkliga eleverna och skolorna. Jag begärde ut listor över deltagande Pisa-skolor från Mittuniversitetet, som ansvarar för provet i Sverige, men fick avslag. Istället använde jag den information som finns i Pisa-databasen, till exempel antal elever, antal behöriga lärare och könsfördelning på de deltagande skolorna, och pusslade med hjälp av den informationen ihop vilka skolor det handlade om. Detta genom att köra informationen mot offentliga källor som till exempel Skolverkets skoldatabas.

Skolornas namn fick jag genom att jag skickade en enkät till alla högstadieskolor i Sverige och frågade om de hade deltagit i Pisa-testet. Dessutom har jag kontaktat över 750 föräldrar för att få fram uppgifter. Mer detaljer finns i **Bilaga 1**.

Jag undersökte även Sveriges resultat i andra skolundersökningar och kunde konstatera att svenska elevers kunskapsresultat inte faller lika mycket i andra internationella undersökningar. I studien Timss var exempelvis skillnaden mellan 2007 och 2011 inte ens statistiskt säkerställd.

VILKA TYPER AV KÄLLOR ANVÄNDES?

Bland annat OECD:s Pisa-rådatafiler, Skatteverkets folkbokföring, offentlig information från 49 kommuner, intervjuer med 750 föräldrar och enkät till alla högstadieskolor i Sverige.

VILKA PROBLEM STÖTTE DU PÅ UNDER ARBETET?

Jag hade stora problem med sekretessen. Jag begärde ut listor över deltagande Pisa-skolor, men fick avslag. Även kammarrätten avslag mitt överklagande. Jag var nära att ge upp, men upptäckte att det gick att få fram skolorna genom "pusslande". Arbetet har dock varit mycket tidskrävande – mitt största problem under grävet. Att identifiera en enskild elev i Pisa-databasen kunde exempelvis ta uppemot fyra timmar.

HUR LÅNG TID TOG PROJEKTET?

Heltid i tre månader. Dessutom minst 100 timmar på fritiden.

VILKA REAKTIONER HAR ARBETET FÅTT FRÅN MYNDIGHETER OCH KOLLEGOR?

Mina artiklar fick stort genomslag i andra medier och Skolverket pekar på att myndigheten nu behöver ett nytt verktyg för att analysera svenska elevers kunskapsutveckling.

HAR PROJEKTET ANMÄLTTS TILL PO, GRANSKNINGSNÄMNDEN ELLER ANNAN INSTANS?

Nej

TELEFON/E-POST TILL NOMINERADE JOURNALISTER:

Mejl: kristoffer.orstadius@dn.se

Mobil: 070-1604618